

ΣΑΒΒΑΤΟ 23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2023

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**

**ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΛΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ**

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΘΕΜΑ Α1

Α. Προσωρινόν Πολίτευμα Επιδάουρου

Το «Προσωρινόν Πολίτευμα» της Επιδάουρου, το πρώτο σύνταγμα της Επανάστασης, ψηφισμένο από την Α΄ Εθνοσυνέλευση έδωσε το 1822 λύση στο πρόβλημα της ηγεσίας του Αγώνα, με τον αντιαπολυταρχικό χαρακτήρα του και τη θέσπιση πολυαρχικής εξουσίας. Ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος κατόρθωσε να γίνει ρυθμιστής της κατάστασης, έχοντας εξασφαλίσει για τον κύκλο του και για τους προκρίτους την εξουσία, ενώ αγνοήθηκαν ο Κολοκοτρώνης και ο Υψηλάντης. Έτσι δημιουργήθηκε ρήγμα στις σχέσεις μεταξύ στρατιωτικών και προκρίτων.

Β. Ορεινοί

Μέσα στην εθνοσυνέλευση του 1862-4 συγκροτήθηκαν οι πυρήνες των δύο μεγάλων παρατάξεων, των πεδινών και των ορεινών, όπως ονομάστηκαν. Οι ορεινοί απαρτίστηκαν από διάφορες ομάδες (υπό τον Δ. Γρίβα και τον Κ. Κανάρη) με κοινό στόχο την αντίσταση στην πολιτική των πεδινών. Βρήκαν υποστηρικτές μεταξύ των μικροκαλλιεργητών, των κτηνοτρόφων, των εμπόρων και των πλοιοκτητών. Ο λαός συμμετείχε ενεργά στη συγκρότηση αυτών των δύο παρατάξεων.

Γ. Αρχή της δεδηλωμένης

Με το σύνταγμα του 1864 δεν ορίστηκε με σαφήνεια, διότι θεωρήθηκε αυτονόητο, ότι ο βασιλιάς όφειλε να δώσει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε βουλευτή του κόμματος που είχε την εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας της Βουλής. Ο Γεώργιος εκμεταλλεύτηκε αυτήν την ασάφεια, για να διορίζει κυβερνήσεις της αρεσκείας του, μέχρι την ψήφιση της αρχής της δεδηλωμένης το 1875. Η ιδέα ανήκε στον νέο τότε πολιτικό Χαρίλαο Τρικούπη, ο οποίος υποστήριξε δημόσια ότι μόνη λύση στο πρόβλημα της πολιτικής αστάθειας ήταν η συγκρότηση δύο μεγάλων κομμάτων εξουσίας, σύμφωνα με το πρότυπο της Αγγλίας. Για να καταστεί αυτό δυνατόν, έπρεπε ο βασιλιάς να αναθέτει την εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μόνο σε πολιτικό ο οποίος σαφώς είχε τη «δεδηλωμένη» εμπιστοσύνη της πλειοψηφίας των βουλευτών. Αυτό θα στερούσε από τα κόμματα μειοψηφίας τη δυνατότητα να σχηματίζουν κυβέρνηση, θα τα ωθούσε σε συνένωση με τα μεγάλα και θα είχε ως αποτέλεσμα σταθερότερες κυβερνήσεις πλειοψηφίας. Ο βασιλιάς, υπό την πίεση της αντιπολίτευσης και του επαναστατικού αναβρασμού του λαού, υιοθέτησε τελικά την άποψη του Τρικούπη, η οποία αποτελεί τομή στην πολιτική ιστορία της χώρας, καθώς οδήγησε σε μεταβολή του πολιτικού τοπίου

ΘΕΜΑ Α2

1. Σ
2. Σ
3. Λ
4. Λ
5. Λ

ΘΕΜΑ Β1

Η νέα γενιά ασκούσε έντονη κριτική στους παλαιότερους και φρονούσε ότι το συνταγματικό πολίτευμα δεν μπορούσε να αναπτυχθεί, καθώς το εμπόδιζαν η Αυλή και ο ίδιος ο βασιλιάς, τον οποίο θεωρούσε πολιτικά ατάλαντο. Περί τα τέλη της δεκαετίας του 1850 έγινε φανερή μια συνολική δυσαρέσκεια μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και της δυσλειτουργίας του πολιτικού συστήματος και συγκροτήθηκαν αντιπολιτευτικοί όμιλοι με εκσυγχρονιστικά κατά κύριο λόγο αιτήματα: ελεύθερες εκλογές, φορολογική μεταρρύθμιση με στόχο την ελάφρυνση των αγροτών, κρατικές επενδύσεις σε έργα υποδομής, ίδρυση αγροτικών τραπεζών, απλούστερη διοίκηση. Τα αιτήματα αυτά εξέφρασε σε μεγάλο βαθμό με την πολιτική του δράση ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος. Το Φεβρουάριο του 1862 η δυσαρέσκεια κατέληξε σε επανάσταση, με αίτημα την απομάκρυνση του βασιλιά. Στην επανάσταση συμμετείχαν κατά κύριο λόγο αξιωματικοί, άνεργοι απόφοιτοι πανεπιστημίου που δεν ήθελαν να εργαστούν στους κλάδους της αγροτικής και βιοτεχνικής παραγωγής και αισθάνονταν κοινωνικά αδικημένοι. Συμμετείχαν ακόμη και πολλά άτομα ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων, τα οποία ζητούσαν ευκαιρίες για ενεργότερη συμμετοχή στα πολιτικά πράγματα. Στις 12 Οκτωβρίου 1862 ο Όθων αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη χώρα.

ΘΕΜΑ Β2

Στην πολιτική πρακτική οι Φιλελεύθεροι ήταν αντιμέτωποι με δύο χρόνια προβλήματα: τη σχέση της πολιτικής εξουσίας με τους αξιωματικούς, και το καθεστωτικό. Η διαρκής αντιπαράθεση στο εσωτερικό του κόμματος για τα ζητήματα αυτά προκάλεσε αντιφατικές επιλογές. Σχετικά με το καθεστωτικό, άλλοι οπαδοί ήταν υπέρ της αβασίλευτης και άλλοι υπέρ της βασιλευσμένης δημοκρατίας. Όσον αφορά τη σχέση του κόμματος με τους αξιωματικούς, από τη μια μεριά γινόταν κατανοητό ότι η πολιτικοποίησή τους δημιουργούσε κινδύνους για το πολίτευμα, από την άλλη όμως το φαινόμενο είχε αποκτήσει τέτοια δυναμική, ώστε δεν μπορούσαν να το αρνηθούν, καθώς υπήρχε κίνδυνος προσεταιρισμού των αξιωματικών από την αντίπαλη παράταξη.

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

ΘΕΜΑ Γ1

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η δυσαρέσκεια του λαού εξαιτίας της αναποτελεσματικότητας των δύο ισχυρών κομμάτων, του Τρικουπικού και του Δηλιγιαννικού, να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας, τόσο σε εσωτερικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής ήταν έντονη.

α) Το 1909 συντελείται μια τομή στην πολιτική ιστορία της Ελλάδας γενικότερα, και των πολιτικών κομμάτων ειδικότερα. Στις 15 Αυγούστου 1909 εκδηλώθηκε κίνημα στο Γουδί, το οποίο έγινε από τον Στρατιωτικό Σύνδεσμο, μια μυστική ένωση στρατιωτικών, με αιτήματα που αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στο στρατό, τη διοίκηση, τη δικαιοσύνη, την εκπαίδευση και τη δημοσιονομική πολιτική. Ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος δεν εγκαθίδρυσε δικτατορία, αλλά προώθησε τα αιτήματά του μέσω της Βουλής. **Τα παραπάνω επιβεβαιώνονται από τον Θάνο Βερέμη στο έργο του «Το κίνημα στο Γουδί ανοίγει**

τον δρόμο στον Βενιζέλο στο «Ελευθέριος Βενιζέλος από την τουρκοκρατούμενη Κρήτη στον Εθνικό Διχασμό» (δευτερογενής πηγή), ο οποίος αναφέρει ότι ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος στο πρόγραμμά του δήλωνε ότι επιθυμούσε την βελτίωση της κατάστασης στις Ένοπλες Δυνάμεις, την Διοίκηση και την παιδεία, αντιτασσόταν όμως και στις πελατειακές σχέσεις. Δήλωνε ότι δεν επιθυμούσε σε καμία περίπτωση την κατάργηση της δυναστείας ή την αλλαγή προσώπου βασιλιά, την επιβολή δικτατορικού πολιτεύματος, την αλλαγή του συντάγματος, την πτώση της κυβέρνησης και τέλος την απομάκρυνση στελεχών του στρατού ή του ναυτικού. Το μόνο που επιδίωκαν ήταν οι στρατιωτικές αποφάσεις να μην λαμβάνονται με τη συμμετοχή των μελών της βασιλικής οικογένειας. Ως εκ τούτου εύλογα το κίνημα χαρακτηρίστηκε μετριοπαθές. Με αφορμή το κίνημα, έγινε στις 14 Σεπτεμβρίου μεγάλη διαδήλωση των επαγγελματιών σωματείων της πρωτεύουσας. Οι διαδηλωτές υποστήριζαν το διάβημα του Στρατιωτικού Συνδέσμου και υπέβαλαν ψήφισμα στο παλάτι με το οποίο ζητούσαν την επίλυση σειράς οικονομικών αιτημάτων. Υπό την πίεση του Συνδέσμου η Βουλή ψήφισε, χωρίς ιδιαίτερη προετοιμασία και συζήτηση, μεγάλο αριθμό νόμων, που επέφεραν ριζικές αλλαγές. Το Φεβρουάριο του 1910 η Βουλή αποφάσισε την αναθεώρηση ορισμένων άρθρων του συντάγματος. Έτσι προκηρύχθηκαν εκλογές, από τις οποίες προήλθε αναθεωρητική βουλή. Στις 15 Μαρτίου 1910 ο Στρατιωτικός Σύνδεσμος διαλύθηκε έχοντας επιτύχει τις επιδιώξεις του.

β) Οι εκσυγχρονιστές συσπειρώθηκαν γύρω από το πρόσωπο του κρητικού ηγέτη Ελευθερίου Βενιζέλου, ο οποίος εξελέγη χωρίς να συμμετέχει στην προεκλογική αναμέτρηση. Η πρώτη δημόσια εμφάνιση του Βενιζέλου ως ελλαδίτη πολιτικού έγινε στις 5 Σεπτεμβρίου 1910 με μία ομιλία στην πλατεία Συντάγματος, στην οποία έκανε προγραμματικές δηλώσεις, με τις οποίες υποστήριξε μετριοπαθείς μεταρρυθμίσεις. Στόχευε σε εκσυγχρονισμό του πολιτικού συστήματος, με την εξισορρόπηση των συμφερόντων όλων των κοινωνικών στρωμάτων. Βασικές θέσεις του προγράμματός του ήταν η κοινωνική γαλήνη, η ελάφρυνση των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων, ο εκσυγχρονισμός του κρατικού μηχανισμού, με σκοπό την αποτελεσματικότερη λειτουργία του, και στρατιωτικοί εξοπλισμοί για την πραγματοποίηση των εθνικών διεκδικήσεων. Επίσης, παρά την πίεση των οπαδών του, υποστήριξε την αναθεώρηση του υπάρχοντος συντάγματος και όχι την ψήφιση νέου. Πολιτειακό ζήτημα δεν έθεσε. Από την ίδια την ομιλία του Βενιζέλου στην πλατεία Συντάγματος στις 5/9/1910 (πρωτογενής πηγή) επιβεβαιώνονται οι παραπάνω θέσεις. Ο Ελλαδίτης πλέον πολιτικός αναγνωρίζει ότι στο παρελθόν η βασιλική εξουσία δεν ασκήθηκε, ώστε να εξυπηρετεί τα εθνικά ή τα βασιλικά συμφέροντα, και θεωρεί ότι για την παραδοχή του αυτή τον χαρακτήρισαν αντιδυναστικό. Καταγγέλλει όμως τον χαρακτηρισμό ως αβάσιμο και δηλώνει ότι η βασιλευομένη δημοκρατία είναι το πολίτευμα που συνάδει με την παιδεία του ελληνικού λαού και μπορεί να εξυπηρετήσει τα εθνικά του συμφέροντα. Διαβεβαιώνει ότι ποτέ δεν είχε σκεφτεί την πολιτειακή μεταβολή και ότι το μόνο που υποστήριξε ήταν να ανασυγκροτηθεί ο στρατός και να συσταθεί Αναθεωρητική Βουλή. Προανήγγειλε την ίδρυση ενός κόμματος αρχών, το οποίο θα ήταν φορέας των μεταρρυθμίσεων. Το κόμμα ιδρύθηκε και τυπικά στις 22 Αυγούστου 1910, από μέλη της Εθνοσυνέλευσης.

Ο Βενιζέλος πήρε εντολή σχηματισμού κυβέρνησης μετά την παραίτηση της Κυβέρνησης Δραγούμη (6 Οκτωβρίου 1910). Επειδή, όμως, αντιμετώπιζε προβλήματα με την εξασφάλιση ψήφου εμπιστοσύνης, σε συνεννόηση με το βασιλιά Γεώργιο Α΄ προχώρησε σε διάλυση της Βουλής και προκήρυξη νέων εκλογών. Στις εξελίξεις αυτές αναφέρεται και ο Νίκος Αλιβιζάτος στο έργο του «Ο Βενιζέλος και ο θεσμικός εκσυγχρονισμός της χώρας» στο «Ελευθέριος Βενιζέλος από την τουρκοκρατούμενη Κρήτη στον Εθνικό Διχασμό» (δευτερογενής πηγή). Χαρακτηριστικά αφηγείται ότι στις 29 Σεπτεμβρίου του 1910 παραιτήθηκε η κυβέρνηση Δραγούμη και ο Γεώργιος διόρισε πρωθυπουργό τον Βενιζέλο, ο οποίος ζήτησε να διαλυθεί η Α΄ Αναθεωρητική Βουλή στις 12 Οκτωβρίου και να προκηρυχθούν εκλογές, όπως και έγινε στις 28 Νοεμβρίου 1910. Αυτό το διάβημα αναστάτωσε

τα παλαιά κόμματα τα οποία, θεωρώντας αντισυνταγματική την κίνηση του βασιλιά, αποφάσισαν να μη συμμετάσχουν στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1910. Σ' αυτές οι Φιλελεύθεροι κέρδισαν τη συντριπτική πλειονότητα των εδρών 307, σε σύνολο 362. Ο Βενιζέλος ήταν πλέον ελεύθερος να προχωρήσει στο μεταρρυθμιστικό του έργο. **Ο Νίκος Αλιβιζάτος επιβεβαιώνει την αντίδραση των παλιών κομμάτων να μην συμμετέχουν στις εκλογές αυτές εξαιτίας του ότι θεώρησαν την απόφαση του βασιλιά να διαλύσει την Α' Αναθεωρητική Βουλή αντισυνταγματική. Απέφυγαν να αναμετρηθούν με τον Βενιζέλο στη δεδομένη χρονική στιγμή, με αποτέλεσμα όμως να του επιτρέψουν να αναδείξει 307 από τους 362 πληρεξουσίους της Β' διπλής Αναθεωρητικής Βουλής.**

Ο Βενιζέλος προχώρησε απερίσπαστος και χωρίς πολιτικά προσκόμματα στην αναθεώρηση του Συντάγματος το 1911 ικανοποιώντας σειρά αιτημάτων που διατυπώθηκαν στο κίνημα στο Γουδί. Αυτό αποτέλεσε και τον βασικό παράγοντα του εκλογικού του θριάμβου και στις επόμενες εκλογές, τον Μάρτιο του 1912.

ΘΕΜΑ Δ1

Ήδη από την περίοδο 1928-1932 είχε καταστεί σαφές ότι οι διαφορές μεταξύ βενιζελικών και αντιβενιζελικών δεν μπορούσαν να επιλυθούν παρά τις όποιες προσπάθειες είχαν γίνει. Καθώς τα ακραία στοιχεία των δύο παρατάξεων αλληλοϋποβλέπονταν, οι δυνατότητες να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ τους περιορίζονταν.

α) Ο Πλαστήρας, με την ανοχή του Βενιζέλου, επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, θέλοντας να εμποδίσει το Λαϊκό Κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση. Ο Πλαστήρας συμμεριζόταν τις ανησυχίες των βενιζελικών αξιωματικών, οι οποίοι έβλεπαν να εκτίθεται σε κίνδυνο η επαγγελματική τους εξέλιξη, εάν σχημάτιζε κυβέρνηση το Λαϊκό Κόμμα. Το κίνημα κατεστάλη, όμως στην πολιτική ζωή έκανε ξανά έντονη την παρουσία της η τακτική της βίας. Εκτός από τους στρατιωτικούς άρχισαν και πολιτικοί να δικαιολογούν ξανά τη χρήση βίας, **πάρα τις πολλές προσπάθειες που έγιναν, σύμφωνα με τον Μαυρογορδάτο στο απόσπασμα από το έργο του «Μετά το 1922, η παράταση του Διχασμού» εκδ. Πατάκη, [δευτερογενής πηγή], από μετριοπαθείς πολιτικούς και των δύο παρατάξεων για να υπάρξει ένας πολιτικός συμβιβασμός και μια κοινοβουλευτική ομαλότητα. Οι απόπειρες αυτές απέτυχαν, λόγω της εμμονής του Βενιζέλου στην προσωπική του ασφάλεια αλλά και της απαίτησής του να συμβιβαστεί ο Τσαλδάρης με τις θέσεις του. Ο Βενιζέλος, θεωρούσε τον Τσαλδάρη αναξιόπιστο και ανίκανο να ελέγξει τους ακραίους οπαδούς του κόμματός του και τους συμμάχους του. Αρνητικό ρόλο διαδραμάτιζε και ο Κονδύλης που επιθυμούσε με κάθε τρόπο να εμποδίσει κάθε πιθανότητα συμβιβασμού και ο οποίος είχε υπό τον έλεγχό του τις ένοπλες δυνάμεις, καθώς ήταν υπουργός Στρατιωτικών. Παράλληλα, επειδή ήταν αρχηγός ενός μικρού κόμματος ήταν απαραίτητη η συνεργασία του, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η επίτευξη μιας κυβερνητικής πλειοψηφίας.**

Η κυβέρνηση Τσαλδάρη, που προέκυψε από τις εκλογές του 1933, επιχείρησε να ακολουθήσει έναν ήπιο δρόμο και ανακοίνωσε ότι δεν θα υιοθετούσε την τακτική των αυθαίρετων διώξεων των αντιπάλων, αλλά θα στηριζόταν μόνο στην ανεξάρτητη δικαιοσύνη. Τρεις μήνες, όμως, μετά το κίνημα του Πλαστήρα, έγινε απόπειρα δολοφονίας του Βενιζέλου. Το γεγονός αυτό όξυνε τα πνεύματα και ο φανατισμός και στα δύο στρατόπεδα έφτασε στο αποκορύφωμα με την αποστράτευση βενιζελικών αξιωματικών. **Τις συνέπειες αυτής της απόπειρας παραθέτει και ο Ν. Οικονόμου στο απόσπασμα από το έργο του «Η περίοδος από το Σεπτέμβριο του 1926 έως το Φεβρουάριο του 1933», [δευτερογενής πηγή] τονίζοντας ότι η απόπειρα δολοφονίας του Ελ. Βενιζέλου στις 6 Ιουνίου 1933 κλόνισε σοβαρότατα τις σχέσεις κυβέρνησης και αντιπολιτεύσεως δημιουργώντας στους βενιζελικούς και στον Βενιζέλο την πίστη ότι οι αντίπαλοι μπορούν εύκολα να φτάσουν σε ακραίες ενέργειες προεξάρχοντος του Κονδύλη.**

Μάλιστα θεωρούσαν ότι ακόμα και η παλινόρθωση της μοναρχίας ήταν στα σχέδια τους. Αυτό προκάλεσε ανασφάλεια στους βενιζελικούς, πολιτικούς και στρατιωτικούς. Οι αντιβενιζελικοί αξιωματικοί, όσο ενίσχυαν τις θέσεις τους, τόσο ασκούσαν πίεση στον Τσαλδάρη να διακόψει τις συνεννοήσεις με τους Φιλελευθέρους. Οι έντονες αντιθέσεις ανάμεσα στα δύο κόμματα οδήγησαν και τα δύο στο φόβο ότι το καθένα αποσκοπεί στη διάλυση του άλλου. Αυτή η τάση διαπιστώνεται και από τον Οικονόμου, ο οποίος αναφέρει ότι πολλοί βενιζελικοί αξιωματικοί σκέφτονταν να ανατρέψουν με κίνημα την κυβέρνηση Τσαλδάρη και πολλοί βενιζελικοί πολιτικοί αποφάσισαν να ενισχύσουν την κίνηση αυτή των αξιωματικών. Αυτήν την περίοδο σχηματίστηκαν συνωμοτικοί κύκλοι αξιωματικών διαφόρων αποχρώσεων, οι οποίοι λειτουργούσαν ως ομάδες πίεσης στα θεσμικά όργανα και περίμεναν να βρουν την ευκαιρία για επέμβαση. Αυτή η έντονη οξύτητα στις σχέσεις κυβερνήσεως-αντιπολιτεύσεως παρεμπόδιζε, κατά τον Οικονόμου, την εύρυθμη λειτουργία του κοινοβουλευτισμού κατά την περίοδο που μεσολάβησε ανάμεσα στην απόπειρα κατά του Βενιζέλου και στο κίνημα του 1935.

β] Ο Βενιζέλος προχώρησε τον Μάρτιο του 1935 σε αποτυχημένο στρατιωτικό κίνημα, αποσκοπώντας και πάλι στην κάθαρση του στρατού και της αστυνομίας από τους βασιλικούς. Ακριβώς αυτό το αποτυχημένο κίνημα έδωσε λαβή στην κυβέρνηση, υπό την πίεση αξιωματικών της άλλης πλευράς, να σκληρύνει τη στάση της: διέλυσε το Κοινοβούλιο, παραβιάζοντας το σύνταγμα, και προκήρυξε εκλογές για Εθνοσυνέλευση. Οι συνέπειες από την αποτυχία του κινήματος του Βενιζέλου περιγράφονται από τον Μαυρογορδάτο, στον οποίο γίνεται λόγος για την μαζικές διώξεις και την ανεξέλεγκτη εκδικητικότητα σε βάρος των βενιζελικών. Οργανώθηκαν έκτακτα στρατοδικεία σε εννέα πόλεις στα οποία δικάστηκαν μέχρι τις 14 Μαΐου 1930 στρατιωτικοί και πολίτες ενώ καταδικάστηκαν 60 σε θάνατο, 57 σε ισόβια, 57 σε εικοσαετή κάθειρξη και 705 σε μικρότερες ποινές. Όλα αυτά, προκειμένου να εκτονωθεί η οργή των αντιβενιζελικών, ενώ οι θανατικές καταδίκες του Βενιζέλου, του Πλαστήρα και κάποιων άλλων βενιζελικών που διέφυγαν στο εξωτερικό, δεν εκτελέστηκαν. Στα ίδια πλαίσια στο τέταρτο παράθεμα αποτιμάται η συνολική επίδραση του αποτυχημένου κινήματος του Βενιζέλου το 1935. Το κίνημα αυτό τελικά κατέστρεψε την αβασίλευτη δημοκρατία, την οποία υποτίθεται ότι θα έσωζε. Αποτάχθηκαν σχεδόν 1800 βενιζελικοί αξιωματικοί, με αποτέλεσμα να μην έχει ο Βενιζέλος ερείσματα στον στρατό και ολοκλήρωσε την επικράτηση των αντίπαλων στρατιωτικών.

Οι Φιλελεύθεροι απείχαν από τις εκλογές της 9ης Ιουνίου 1935. Στις 10 Οκτωβρίου 1935 ο Κονδύλης επιχείρησε στρατιωτικό κίνημα, με στόχο την παλινόρθωση της βασιλείας, διαδραματίζοντας αποφασιστικό ρόλο στις μετέπειτα εξελίξεις και εξασφαλίζοντας την προσωπική και επαγγελματική ανέλιξη όσων στρατιωτικών τον υποστήριζαν μέσω της εγκαθίδρυσης ενός νέου πολιτεύματος.

Το δημοψήφισμα της 3ης Νοεμβρίου 1935 έδωσε τέλος στην αβασίλευτη δημοκρατία με ποσοστό 97,6%, προϊόν πρωτόγνωρης νοθείας και τρομοκρατίας. Μετά την άφιξη του βασιλιά, το καθεστώς του Κονδύλη αποσύρθηκε από την εξουσία. Ο Γεώργιος Β', έχοντας την υποστήριξη των βασιλικών αξιωματικών, ακολούθησε προσωπική πολιτική. Διέλυσε την Εθνοσυνέλευση και προκήρυξε εκλογές για τις 26 Ιανουαρίου 1936.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος